

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDOSOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Nemzeti kultúra.

Irta: *Kossuth Ferenc.*

Magyarországon a vallás- és közoktatásügyi miniszterium hivatása hasonlithatlanul fontosabb, mint más országban. Tevékenysége sokkal nagyobb hatással van az ország fejlődésére, az államalkotó és államfentartó nemzet jövőjére, mint bárhol másutt az egész világon. Nemzetünk nehéz közjogi helyzetben van. Össze van kapcsolva egy másik erősebb és fejlettebb állammal, még pedig úgy, hogy ez az összekapcsoltság nem az ő akaratától függ; továbbá az uralkodó személye azonos egy más állam uralkodójának személyével és közjoga az uralkodó hatalmát erősen túlsúlyba helyezte a nemzeti akarat fölül. Azt tudni nem lehet, hogy mit hozhat a jövő e túltengő hatalom érvényesítése irányában!

A magyar nemzettel mindinkább szembe helyezkednek az ország lakosságának csaknem felét tevő idegen ajku nemzetiségek, amelyekkel ámbár, sohasem tett kivételt a magyar, hiszen a régibb időkben közülök is ép úgy lettek nemesek, mint a magyarok közül és az ő népük ép úgy volt jobbágy, mint a magyar nép, ép úgy és épen akkor szabadult fel, mint a magyar: mégis ezek az idegenajku nemzetiségek a magyar nemzetnek s a magyar állami eszmének mindinkább ellenségeivé lettek és lesznek.

Ilyen körülmények közt, a fajronkok nélkül élő, kis és minder. irányban lekötött nemzet anyagi erejében nem bizakodhatik; jövőjét nyers erejére nem építheti fel, hanem a kultúra erejére kell, hogy fektesse azt és mert mint faj is erősen meg van támadva, kulturájának első sorban nemzetinek kell lennie. Ezért szükséges az, hogy a nemzeti gondolat teljesen áthassa a fejlődő kulturát; és ezért kívánom én (és azok, kik velem együtt éreznek), hogy a nemzeti gondolat legyen az a legfőbb kriterium, amely megállapítja, hogy egyikünknek vagy másikunknak legkedveltebb doktrínái alkalmazhatók-e a kultúra terén? Mindent, de mindent azzal kell mérnünk, hogy miképen illik bele nemzeti létünk feltételeibe, nemzeti fejlődésünk eszközei közé.

Midőn egy hosszú életen át e fel-fogás oltárán áldoztam, nemcsak egyéni meggyőződésemet követtem, hanem azt a hagyományt is, amely arról a szellemóriásról maradt rám, kit szívem mélyéből szeretve, atyámnak neveztem.

Ime néhány példa: A parlamentaris intézmény meghonosításának ő volt kétségtelenül a legnagyobb tényezője hazánkban és bár az ősi megyei intézmény a parlamentaris kormányformával nehezen egyeztethető össze, amit ő mindnyájunknál jobban tudott, azért mégis a megyei önkormányzatot nemcsak fentartani, de megerősíteni akarta, mert az elmélettel, a doktriná-

val szemben ez volt (és ma is ez maradt) a tiszta magyar nemzeti érdek.

Egy másik példa az ő hontalanságának korából: Az élet súlyos viszontagságai republikánus gondolkozásává tették, bár jól tudta, hogy magyar embernél ez csak elmélet maradhat, mert a magyar jellemmel minden elnökválasztás polgárháborúval járna. Ő mint republikánus, szakított Mazzinivel, ki nem tudta doktrínáját alávetni hazafiságának, ellenben barátilag támogatta és nagyrabecsülte a republikánus Garibaldit, aki hazafiságát doktrínája fölé helyezte s midőn látta, hogy a királyság egyesítheti csak hazáját, melyet a köztársaság darabokra tépne, Viktor Emánuel király mellé állt.

A kulturpolitikánál felre kell tehát tennünk a doktrínákat, bármely irányzatúak legyenek ezek és csak egyre szabad tekintenünk: arra, hogy mi az, ami határozottan nemzeti. Ha Zichy János ezt fogja tenni, hazája ügyét hűségesen fogja szolgálni: semper honor, nomenque tuum, laudesque manebunt!

A kultuszminiszter kezében van a magyar nemzet legerősebb, sőt úgyszólván egyetlen védőfegyvere: az iskola. Ugy látszik, hogy jól fogja fel hivatását Zichy János, mert a népiskolára igen nagy súlyt helyez.

A kultuszminiszteriumban megtalálható akták bizonyítják, hogy az országban hány helyen folyik az a bünös eljárás, hogy az iskolában ahelyett, hogy magyarosítanának, kivétköztetik eredeti magyarságukból a gyermekeket. A legfelsőbb hatalom nem enged meg nemzetünknek, hogy az, ami a magyar állameszme legerősebb terjesztője lehetne, a hadsereg, e nagy nemzeti (és meggyőződésem szerint határozottan dinasztikus) célnak megfelelhessen. Minthogy ez így van, élnünk kell azzal az eszközzel, mely felett szabadon rendelkezhetünk. Ezzel nem támadnók meg a nemzetiségeket, mert nincs semmi ok arra, hogy kulturájukat egyidejűleg ne istápoljunk, hogy a nép iskoláiban a magyar állameszmét a gyermekek lelkebe csepegtessük s a magyar állam nyelvét a saját boldogulásuk szempontjából is megtanítsuk.

E feiadat fontosságát és sürgőségét bizonyítandó, csak taláalomra veszek egy vármegyét például: Szilágyvármegyét. Mikor ott a török hódítás megkezdődött, a magyarok megtartották falvaikat, ellenben az oláhság, amely oda csak az Anjou- királyok idején szivárgott be, a hegyek közé vonult és az általok lakott negyven falu pusztán maradt. Később, békésebb idők bekövetkeztével nemcsak hogy visszajöttek az oláhok, hanem annyira elkezdtek a magyarokat kiszorítani, hogy akárhány ma már teljesen oláh községben a tizennyolcadik században még önálló magyar protestáns egyházak voltak. Ma már csak a sok oláhajku, de magyar nevű család bizonyítja a mul-

takat. 1890 óta 1910-ig (tehát rövid husz év alatt) 77 községben vesztett tért e megyében a magyarság az oláhsággal szemben.

Mikor ilyen példák vannak (és számosan vannak), akkor kétségtelenül igaz az, hogy a kultuszminiszter politikájának első feltétele a nemzeti irányzat és ezzel szemben minden más feltétel eltörlődik. E fő irányzatban azonban az egész magyar nemzetnek a mindenkori kultuszminiszter támogatnia kell!

Készülő Kossuth-szobrok.

Nálunk vajjon lesz-e?

Eddig összesen hatvankét Kossuth-szobor van az ország különböző részében — írja a „Magyarország”. Az ideai szoborleplezések sorát Kossuth Lajos szülő-vármegyéje, Zemplén kezdi meg. A sátoraljai helyi hatvanharmadik Kossuth-szobrot május 29-én leplezik le országos ünnep keretében, az ottani megyeháza előtti téren. Az ország eddig legnagyobb Kossuth-szobrát Gárdos Aladár szobrász mintázta meg, a főalak és mellékalakjai bronzba öntve a Haraszi-féle öntőben, már tavaly elkészültek, a talapzat rushicai márványból van. Junius 11-én, vasárnap a pestvármegyei Kispeszt község leplezi le Kossuth-szobrát. Az életnagyságu Kossuth-szobrot Hybl József fiatal szobrász mintázta, aki Kossuthot nem a hagyományos szónoki állásban örököltette meg, hanem álló alakban a gondolkodó államférfit ábrázolta benne.

A hatvanötödik Kossuth-szobrot Somogyvármegye hazafias közönsége az eddigi tervek szerint a kaposvári nyári szinkör megnyitásával kapcsolatosan, július hó első felében készül leplezni Kaposváron, szintén országos ünnep keretében. A kaposvári Kossuth-szobrot Kópits János budapesti szobrászművész mintázta meg. A szobor most van munkában a Haraszi-féle öntőműhelyben. Ugyanitt van a munkában Debreczen város hatalmas méretű Kossuth-szobra, melyet Margó Ede és Pongrácz építészszel tervezett és ha elkészül, még ez idén, valószínűleg október 6-án leplezik le a 66-ik szobrot a híres debreceni nagytemplom előtt, hol Kossuth Lajos kimondotta Magyarország elszakadását a Habsburg-háztól. Készülőfélben van a 67-ik, hajdusabolói Kossuth-szobor is, Holló Barnabásnál. Ha a szobor elkészül, még az ideai ősszel szintén leplezik

1912-ben leplezik le, augusztus 24-én Lajos napján, a most pályázat alatt álló gyergyószentmiklósi hatvannyolcadik Kossuth-szobrot. Ugyanezen év, 1912-ben, szeptember 19-én leplezi le Szabolcsvármegye közönsége Nyiregyházán a hatvankilencedik Kossuth-szobrot.

Gyűjtés és részben pályázat áll még a következő városok és nagyközségek Kossuth-szobra: Szabadka, Kolozsvár, Pozsony, Nagyvárad, Szatmárnémeti, Eger, Csurgó, Gyöngyös, Zenta, Hatvan, Pécsvárad, Ujpest, Mezőtur, Salgótarján, Monok, Tiszaföldvár, Alsódabas, Mátyásföld, Vámosmikola, bekésmegyei Öcsöd, Erdőgyorok, Tornallya, Peér és Bihar.

Budai Turista-Egylet a Zugligetben készült állítani Kossuth Lajosnak szobrát amaz épület előtt, hol 1837-ben sajtóvétségért elfogták. — Kicsérélésre kerül Kossuthnak nem jól sikerült álló szobra Nagyköröön, valamint a Szentés városi kisméretű mell-szobor, hol egy nagyszabású életnagyságu Kossuth-szoborra már tekintélyes összeg van együtt. Végül előreláthatólag 1913-14. évben elkészül Kossuth Lajos monumentális budapesti szobra is.

Hát Székelyudvarhely város polgármestere mikor hívja össze a Kossuth-szobor bizottságát? Ha kellemetlen neki a hazafias ügyben az elnökösködés, minek vállalta el? Ha pedig elvállalta, miért nem teljesíti feladatát!?

Szomorú dolog, mikor egy ilyen szép és hazafias ügyben is folytonosan sürgetni kell a munkára — a város polgármesterét. Mi nem szívesen tesszük, de az mégis igen furcsa dolog, hogy Kossuth Lajos szobrának ügyével oly soká halogtat...

Méhészet.

Teendők kezdő méhészek számára.

Május hó a mily nagy reménnyel kecsegtetett, ép oly aggodalomba ejtett bennünket. A szárazság még mindig tart, a mi nemcsak a méhészeknek, de a mezőgazdák-nak is igen nagy veszteséget fog okozni. Hiszen minden gazdaember nagyon jól tudja, mit mondott az egyszerű királynak Markalf, mikor vele az arany ekét megbecsülte. Ha Szent-György és pünköszt közben termékeny esők lesznek, az arany ekét megbecsülni nem tudja, ellenben ha az említett időben szárazság lesz, az arany eke nem ér meg egy zab kenyert; azonban nemcsak az arany eke, de még az arany méhkaptár sem. Nagyon régi becslés volt ez, de olyan helyes és alapos, hogy ma is megdönthetetlen.

Az ország más vidékein voltak ugyan esők, a mint olvassuk, azoknak is nagyobb mértékben nincs köszönet benne. Ha az eső tovább nem kéne és jó, termékeny esők lenne, még csak szenvedne ő lenne, de ha a szárazság még tartani fog, úgy a gazdaságban, mint a méhészetben, igen jelentékenyen meg fogjuk érezni.

A méhek a gyümölcs virágát jól kihasználják és igen szépen fejlődnek. Ha a szárazság nem lett volna, küszöbön volna a rajzás. Elég népesek a méhcsaládok, mézük is bőven van, de mégis olyan előjelt mutatnak, hogy a rajzási időszakot még nem lehet megállapítani.

A méhek rajzásának előjele a herék nevelése. Az anya minden heresejtké petét rak, a melyet a méhek nagy gondnal és szeretettel ápolnak. A méhek azonban a here-nevelést csak kedvező időjárás és bő mézhordás mellett végzik. Mihelyt az idő rosszabbra fordul, vagy a méhlegelő megcsappan (melyet a méhek sokszor már előre sejtene), az addig oly szeretettel táplált herefiatát irgalom nélkül megtámadják, feltörik a lakásukat (a melyet a méhek maguk zártak be) és onnan kihurcolják, s kihordják a kaptárból, sőt nemcsak azokat, hanem azokat is, melyek cellájukat már elhagyták és békés együttlétben éltek velük. Egy herét két-három méh is megfog és vezet ki a lakásukból. A hol e jelenségek elő fordulnak, ott a rajzásra gondolni sem lehet mindaddig, míg a here-nevelést nem ismételik. Jelenleg méhesemben már ez eset ha nem is nagy mértékben, de előfordult. A fejletlen heréket a méhek kihurcolták. Ebből azt következtetem, hogy májusban nem sok raj fog lenni, valamint júniusban.

A fiatás kidobálásánál vagy kihordásánál előfordul, hogy nemcsak fejletlen herefiatást, hanem fejletlen munkáméheket is kihordanak.

A fejletlen munkáméhe fiatás kihordása, kétféle okból származik. Az egyik a meghülés, a másik a mézhiány következménye. A meghülés úgy történik hogy ha a levegő nagyon lehül, a méhek nem képesek a már nagyra terjedt fiatást eltakarni annyira, mint a megelőző meleg időkben, s így a hirtelen beálló hideg alkalmával, a méhek összebb húzódnak, hogy fiatásuknak legalább nagyobb részét megmentsek a megfagyástól. (illetve nem fagy meg csak elhal). Azon része a fiatásnak, a melyet a méhek nem bírnak takarni, a szükséges meleg hiányában elhalnak. A méhek nagyon jól tudják, hogy az elhalt fiatás romlásnak indul, a mely pagy veszély reájuk nézve. Az ilyen elhalt fiatást pedig a méhek minél hamarabb kitakarítják.

A másik ok úgy következik be, hogy ha a méz a kaptárban elfogyott és a legelőn, sem gyűjthetik be a méhek a napi szükségletet s így az éhség kiüt a méhcsaládban, feibontják a fiatást és kiszívják belőük a táplálékot. Ha ilyen esetek fordulnak elő, az előbbi a méhek maguk elvégzik, utóbbi esetben haladéktalanul nyujtsunk segítséget, mert különben az éhség áldozatul esnek.

A méhek méz mennyiségéről teljesen tudomásunk legyen s ha a mézhiány mutatkozik, azt pótoljuk. A szárazság után, mindig sok eső szokott következni. Az esőzés után bő mézhordás következik, a mikor a méhek kamatostul visszafizetik a reájuk fordított költséget.

Ha a méhek nem hajlandók a természetes rajzásra általában, vagy nagyobb részben, azon esetben a műrajkészítést is mellőzik, mert különben kárát valjuk.

Ambrus András
méhész.

Sz: 147—911.

Meghívó.

Az udvarhelyvármegyei méhészegyesület igazgató választmányának folyó hó 25-én (csütörtökön) d. u. 3 órakor Székelybetlenfalván Soó István birtokos méhtelepén kedvezőtlen idő esetén az iskolában tartandó rendes gyűlésre.

TÁRGY:

1. Derzsi Samu ur gyakorlati előadása.
2. A hivatalos lap ügye.
3. A „Méh” értékesítő r. t. átiratának tárgyalása.
4. Az „Erdélyrészi Méhészegyesület”-tel rendezendő vándorgyűlés helyének és idejének megállapítása.
5. Folyó ügyek.
6. Indítványok

Székelyudvarhelyt 1911. évi május 12-én

Az elnökség.

A szabadkőművesség.

Huszár Károly országos képviselő „A szabadkőművesség nemzeti veszedelem” címmel egy brosürában dolgozta föl a szabadkőművességről összegyűjtött adatait.

Rövid történeti bevezetés után, a melyben a szabadkőműves szervezetek keletkezését és fejlődését ismerteti, áttér a magyarországi szabadkőművesség ismertetésére. Erős színezéssel és felekezeti szempontól foglalalkozik a magyar szabadkőművesekkel s agresszív, keresztényellenes és destruktív irányu működéssel vádolja őket. Szerinte egyik nyíltan hirdett főprogramjuk a magyar közeposztály összeroppantása s e cél érdekében a magyar nemzet minden ellenségével készek szövetekezni. Bár alapszabályaik kizárják a politizálást és a vallási disputát, ma már egyebet se csinálnak a páholyokban, mint politikát és vallásellenes hecceket. Budapestén az uralom teljesen a páholyok kezében van s már az egyetemi körében is kezdenek szervezkedni.

A Galilei-Kör, szerinte, a szabadkőművesség kadetiskolája s a páholyok anyagiilag támogatják e kört, a melynek minden tevékenysége vallásellenes agitációban merül ki. A Comenius-páholy jelentése egész nyíltan beszámol arról a támogatásról, a melyben a páholyok a Galilei-Kört részesítették. A darabont-korszakban Vészi József főmester révén a darabont-ormányt támogatták a szabadkőművesek s a nemzetiségekkel is összejárásnak. A váltás és főképpen a katolikus vallás ellen való agitációjuk a nagyváradi szabadkőműves-vándorgyűlésen kezdődött, a hol Váradi Zsigmond dr foglalta össze a szabadkőművesség teendőit a katolikus vallás ellen. A szekularizációs mozgalmat is a Comenius páholy indította meg.

Az antiklerikális akciót külön propaganda-bizottság és sajtószervezet intézi. A Nemzeti páholy és a Petőfi-páholy nemcsak a haza és oltár, de a trón ellen is támadnak s az utóbbi Ébresztő Füzeteiben nyíltan hirdeti, hogy a monarchikus akció felismerhetetlenül hasonlít a vallási dogmához, a melyet szintén praktikus érdekből általánosan hisznek, bár homlokegyenest ellenkeznek a valósággal. A páholyok még a parlamentben helyt foglaló tagjaik egyéni szabadságát is korlátozzák és Sándor Pal éppen e miatt lépett ki a szabadkőműves páholyból. Huszár adatai szerint Budapesten 22 páholy van 2000 taggal, az egész országban pedig mintegy 6000 az aktív szabadkőművesek száma.

HIREK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy szeretett főispánunk most már örök-időkön át itthon marad;

mondják, hogy a miniszteri kirendeltség költségvetését ez évre tetemes összeggel emelték;

mondják, hogy éhező és nyomorgó tanítóink a jövő neizzedeket az új korszak szellemében nem fogják nevelni;

mondják, hogy a kereszturi kerület bokros érdemü képviselője a „Magyar-Francia”-nál hosszú életre szóló biztosítást kötött;

mondják, hogy polgármesterünk a Kossuth-szobor helyett főispáni emléket nem készült felállítani;

mondják, hogy a kereszturi jegyző és társa féle motoros malmot, a nagy üzemre való tekintettel, tűz ellen biztosították;

mondják, hogy a felgyülemlet és folyton gyülő városi szemetet a vállalkozó hat embere és két szekere elbirja takarítani.

E hírek valódiságáért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **Áldozó csütörtök** van ma; Krisztus mennybe menetelének nagy ünnepe. E napon részesülnek először a szent áldozás lélekemelő áhitatában az ártatlan gyermeki szívek. E nap emléke „főlemeli szívünket a földiektől és mulandóktól a mennyekhez”. S erre a mai hitehagyott, ide-oda kapkodó, minden szent hagyományt lábbal taposni, kiirtani kész világban nagyobb szükség van, mint valaha volt...

— **Az elemi iskola majálisa** — mint értesülünk a közbejött esős időjárás miatt a jövő szombatról elmarad, később megállapítandó időre.

— **Színészet.** Hidvégi Ernő szintársulatával mind inkább jobban megbarátkozik közönségünk. Az újdonságok egész sorozata, valamint az előadások szereplőinek ambiciózus törekvése, műpártoló közönségünk kellő méltánylásával találkoznak. Mult pénteken Molnár Ferencnek „A testőr” c. vigjátékát félhelyárakkal, szombaton Bródy Sándor „A medikus” c. életképét adták, vasárnap d. u. félhelyárakkal „A dok'or ur”, este pedig „Domi, az amerikai majom”, hétfőn félhely-

árakkal „A balga szüz“, kedden „A Rubikon“, szerdán „A sötét pont“ került színre. Ma (áldozó esütörtökön) két előadás lesz. D. u. 3 órákor ifjúsági előadásul: A eszmadia, mint kísértet“, este 8 órákor pedig Ernye Emil színházi titkár jutalomjátékául: Balázs Sándor „Virágleány“ c. életképe és „Az öngyilkosok klubja“, pénteken felhelyárakkal itt először: „Belemams kisasszony házassága“ és szombaton szintén itt először Schnitsier „Anatol“ c. vígjátéka kerül bemutatásra.

— **Az állami tisztviselők lakáspénze** ügyében módosító rendeletet adott ki a belügyminiszter. E rendelet szerint Székelykeresztúr a VII. osztályból a VI. osztályba lépett elő. Annak idején Székelyudvarhelyt is mozgolódiak a magasabb osztályba sorozás érdekében, de — úgy látszik — eredménytelenül. Pedig hát itt sem olcsók ám a lakások. Legszomorubb a rendelet utolsó passzus, mely így szól: „Az elemi iskolai tanítók lakáspénzeinek megállapítására az összes föntemlített állomáshelyeknek új osztályba sorozása, kihatással nincs“. A tanítók tehát itt is mellőzésben részesültek. Azoknak nem drága a lakás? Vagy talán lakásra nincs is szükségük? Hiszen — igaz — így nyár idején: minden bokor szállást ad. Télen pedig — ugy-e? — lakjanak az iskolában... Így aztán senki se csodálja, hogy ha mostanában csak tanítanak, de nem nevelnek mindenütt. Szomorú idők elé nézünk, ha sürgős változás nem történik és a tanítók méltányos igényeit ki nem elégítik. Meg kell becsülni a népnevelő tanítókat, mert meg a miniszterek is az Abc-én kezdtek és fokról-fokra szután omoltek a bársonyszékbe. Ezt elfeledni nem szabad és hálátlansággal fizetni — nem illik.

— **Ágyból harang.** Az erdélyi szabadságharc legendás alakja: Gábor Áron, a hős székely fiú — mint ismeretes — harangokból ágyat öntött s ezzel ostromolta hazánk ellenségeit. Mint Győrből írják, most ennek éppen az ellenkezője történik majd Tatabányán, ahol új katolikus templomot építenek és Várady Árpád győri püspök a hadügyminisztériumtól 3 harangra való jutányos ágyúercet eszközölt ki.

— **Néptanítók és gazdasági tanítónők számára.** A földmivélsügyi miniszter a kisebb fokozatu ismétlőiskolához a gazdasági tárgyak tanítására hivatott népiskolai tanítók illetve tanítónők gazdasági kiképzése céljából f. év július 18 tól bezárólag augusztus 18-ig az algyógyi, adai, békéscsabai, breznóbányai, csikszeredai, hódmezővásárhelyi, jászberényi, karcagi, lugosi, pápai, rimaszombati, nagyszentmiklósi, somogyzentimrei, szilágyosomlyói, szabadkai és csáki — ezelőtt Csákovár, Temes megye — földműves iskolánál 20—20 összesen 320 néptanító, a kecskeméti földműves iskolánál pedig 20 tanítónő részére mezőgazdasági tanfolyamot rendez. A tanfolyamon résztvevő tanítók — tanítónők — 100, azaz száz korona általányt élveznek, melyből 40 K ellátási díj levonása után 30 K a jelentkezéskor, 30 K pedig a tanfolyam befejezésével fog kifizettetni. A tanfolyamon résztvevő azon néptanítók — tanítónők — részére, kik a legnagyobb szorgalmat és a legjobb előmenetelt fogják tanúsítani, a földmivélsügyi miniszter minden egyes iskolánál egy-egy 100, 50 és 50 K-ás,

összesen három ösztöndíjat engedélyezett. Ezeket az ösztöndíjakat a miniszter kiküldöttje a vizsgán fogja az illetőknek kiosztani. A tanfolyamokra tényleg alkalmazásban levő olyan néptanítók — tanítónők — vétetnek fel, kik mezőgazdasági tanfolyamot még nem végeztek. Felvételi kérvényt a földmivélsügyi miniszterhez kell címezni és folyó évi június hó 5-éig az illetékes tanfelügyelőségél benyújtani. A jelölést a tanfelügyelőség javaslatára a vallás- és közoktatásügyi miniszter teljesíti.

— **Ipartestületi tagság.** A kereskedelmi miniszter érdekes leiratot intézett a főváros-hoz. Egy vitás ügy alkalmából kimondotta, hogy a két vagy több egyén által közösen folytatott ipar lényegében csupán egy iparüzlet és ebből következik, hogy valamely képesítéshez kötött iparág közös folytatására egyesülők közül csak egy egyén tsztozik az ipartestület kötelekébe belépni.

— **Tanítók gyűlése.** Az Udvarhelyvármegyei Tanító Egylet udvarhelyjárasi fiókköre f. hó 16-án tartotta rendes tavaszi gyűlést Árvátfelvén. A gyűlés előtt istentisztelet volt, hol Bíró Áron felsőboldogfalvi ref. lelkész mondott imát. Molnár Aladár helybeli tanító az V. VI. osztályban a mesterséges takarmánynövényekről tartott sikerült tanítást. Tanítás után a tanító kör ajándékából az V-VI. oszt. két legjobb növendéke értékes jutalomkönyvet kapott. Hetser Kálmán fiókköri elnök megnyitó beszédében a tanítósgot mélyen érdeklő napi kérdésekről emlékezik meg. Rozsonday István székelymagyarosi közs. tanító a tanítósg anyagi helyzetét s annak megjavítására irányuló törekvéseket ismertette. Határozati javaslatát, mely az 1907. évi XXVI. és XXVII. t. c. 1 §-ainak végrehajtásáról s a tanítósg azon régi törekvéséről szól, hogy fizetésben, javadalmasban egységes legyen, a kör magáévá tette. Gál Imre székelyudvarhelyi áll. tanító a Magyarországi Tanítók Bankjáról tartott kimerítő előadást. Lelkes szavakkal hívja fel a tanítósg figyelmét a létesítendő tanítói bankra s felhívja arra is, hogy amikor olysok áldozatot hoz a népért, a társadalomért, magáról se feledkezzenek meg. 12 pontból álló határozati javaslatot a kör egyhangulag elfogadta. Ezután Paál Sándor székelyudvarhelyi áll. tanító tartott felolvasást a tanügyi közigazgatás szakszerűsítéséről, az áll. tanítóegyesületek reformjáról és a tanítói kamarákról. Sürgette a járási tanfelügyelet megalkotását, érdemes tanítók járási és megyei tanfelügyelőkké való kinevezését, a tanítók fegyelmi ügyeinek intézésére tanítói kamarák létesítését, 9 pontból álló határozati javaslatát szintén elfogadták. E kérdések felett magas színvonalu vita fejlődött ki, mely mutatja, hogy a tanítósg ezekkel komolyan foglalkozik, a megvalósulásra teljes erejéből törekszik.

— **Az általános jövedelmi pótdó** folyó évi kivetési lajstroma Székelyudvarhely város adóhivatalánál 8 napi közzemlére van kitéve és az érdeklődők a hivatalos időben megtekinthetik.

— **Válasz a panaszra.** Hartmayer Rudolf vállalkozó a „Székely-Udvarhely“ mult számában megjelent panaszra, felvilágosításul következőket válaszolja: Az utaseprést csakis a vármegyei közoktatótól le a

katonai laktanyáig a felső- és alsópiactéren, valamint a Petőfi utcában a vashidig vállaltam. E helyeken — ugyszólva egész héten át történik a seprés. Hat ember és két szekér állandóan munkába van. De ettől eltekintve és dacára annak, hogy arra kötelezve nem vagyok, kéthetenként egyszer még a mellékutakat is separtetem. Ebből bárki megállapíthatja, hogy a hírlapi támadások engem méltatlanul értek.

— **Hidépítés.** A székelyudvarhely—parajdi tvh. uton az 5. sz. műtárgy újra építésére 5802 K 92 f előirányzatai e hó 27-én d. e. 10 óráig lehet pályázni a vármegyei építészeti hivatalhoz, hol az erre vonatkozó iratok megtekinthetők.

— **A közös hadseregbeli hadaprődiskolákban magyar honos ifjak részére fenntartott és az 1911—1912. tanév kezdetén betöltendő magyar állami alapítványi, magán alapítványi és fizetéses helyek elnyerésére vonatkozó és a honvédelmi miniszter részéről közzétett pályázati hirdetményt az érdeklődők a tanács kiadóhivatalában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetik Székelyudvarhelyt.**

— **Maros-Vasárhely** címmel Panczél Imre felelős szerkesztésében Maros-Vasárhelyt, Szechenyi-ter 2. sz. alatt egy havonként kétszer: 1-én és 15-en megjelenő társadalmi, közgazdasági és szepirodalmi folyóirat indult meg. Panczél Imre a „Székely Ellenzék“ politikai napi ap segédszerkesztője. Verbéli ujságíró és így egymaga is képes volna lapját magas színvonalu tartalommal ellátni. Azonban a hozzánk beérkezett 2-ik számából látjuk, hogy nem kisebb egyéniségek mint Hofbauer Aurél polgármester helyettes, Dr Ugron Gábor nyug. főispán, Pfeiffer Ignác egyetemi tanár, Oroszlány Endre, Háner Viktor, Trozner Lajos, Farkas Imre, Winkler Margit, Dr Molnár Gábor sorakoznak a munkatársi gárdában, akik mindannyian értékes közleményekkel gazdagították a csinosan kiállított, képekkel illusztrált folyóiratot, melynek előfizetési ára félelvre 4 K. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

— **A pécsi és nagyváradi m. kir. honvédhadaprődiskolában az 1911—12. tanév kezdetén betöltendő alapítványi és fizetéses helyek elnyerésére vonatkozólag a honvédelmi miniszter részéről közzétett pályázati hirdetményt a tanács kiadóhivatalában a hivatalos órákban az érdeklődők bármikor megtekinthetik Székelyudvarhelyt.**

— **Az ügynök üzletszerzési tevékenysége** A mikor az ügynök üzletszerzés iránti tevékenységét megkezdette, de be nem fejezhette azért, mert az üzletet a megbízó, vagy annak tudtával vagy közreműködésével más valaki az ügynök megkerülésével már létesítette, az üzletszerzés olybá veendő, mint a korábban eljart ügynök tevékenységének eredménye. (Curia 911. 11—15. 1112—910. sz)

Szerkesztői üzenetek.

K. M. H.—s. Válasza e számra nem jöhetett Jövőre közöljük.

Argus. Ha polgármesterünk marosvásárhelyi nagynevű kollégájától vesz városrendezési órákat, annak mi nagyon örülhetünk. Csak aztán nehogy úgy járjon a lemásolt tervekkel, mint az egyszeri vénaszony az imakönyvével, melyet a „gyermekek otthon megfordítottak“... A második népszámlálás esetét agyonhallgatták, mert hát tetszik tudni: „Hallgatni arany, beszélni pedig csak ezüst“; ez esetben talán még réz is. Egyebekről majd más alkalommal szólnunk.

FIGYELEM!

AIDA VERGE és BLUE STAR CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIAK.

ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

Kiadó lakás. Négy szobás lakás Székelyudvarhely, Tábor-utca 2 sz. alatt kiadó.

4475—1911. tkvi. szám.

Hirdetmény.

Alsósófalva községre nézve az 1892. évi XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokos tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbitése iránti eljárás befejeztetvén, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1., hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján ideértve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15. §-a pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889. XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891. XVI. t. c. 15. §-b. pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. évi XXIX. t. c. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, evégből törlési kereseteket hat hónap alatt vagyis az 1911. évi november hó 28. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be.

mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat;

2., hogy mindazok, akik az 1886. évi XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak esetében ide értve, az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak: írásbeli ellentmondásaikat hat hónap alatt vagyis 1911. évi november 28. napjáig bezárólag a tkvi. hatósághoz nyújtják be, mert ez meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog:

3., hogy mindazok, akik az 1 és 2 pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogukat bármely irányban sértve vélik, ide értve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889. évi XXXVIII. t. c. 16. §-án alapján történt bejegyzéseket sérelmesnek találják e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1911. évi november hó 28. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulása után az említett bejegyzéseket csak a törvényrendes utján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, akik a kiküldöttnek eredeti okiratukat adták át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. törvényszék mint tkvi. hatóság.

Székelyudvarhely, 1911. máj 12-én
Mihály János s. k. kir. törvényszéki bír.

A kiadmány hitelül:

Dósa Aladár.

kir. tszéki. telekkönyvvezető.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán

és **Régiségeket** megbízatásból azonnal megvásárol, esetleg értékel, vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz. Arany, briliáns ékszerekkel, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol

Dietrich Gyula ötvös-mester.
Kolozsvárt.

Levélbeni megkeresésre azonnal válaszol.

Sürgőncim: **Dietrich**
ékszerész Kolozsvár.

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az *angol* és *francia* nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrásy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely“-re való hivatkozással mutatványszámot szívesen küld bárhova.

BÉLYEGZŐK megrendelésre mindenféle kivételben bárhova a legpontosabban, gyári áron szállítatnak **Betegh Pál** könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz.

Nagy feladat mai napság

lányokat jól nevelni. Pedig az emberiség boldogsága nagyrészt ebből függ. Ezt a nehéz munkát rendkívül megkönnyebbíti **Dolinay Gyula** főszerkesztő „Lányok Lapja“ mely havonként kétszer 1-én és 15-én igen sok képpel és oly kiválóan hasznos, szórakoztatva oktató s háziiasan nevelő gazdag tartalommal jelenik meg, hogy azt bárki a legnyugodtabb lelkiismerettel adhatja leánygyermekéi kezébe. Az előfizetési ára csak két korona negyedévenként. Mutatványszámmal a „Székely-Udvarhely“-re való hivatkozással ingyen küld a „Lányok Lapja“ kiadóhivatala Budapest, VIII. Mária-utca 42.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül forgalom! **HIRDESSZEN** tehát a Székely-Udvarhely-ben.

NIGRIN

(Fernolent)

a legjobb cipőkrem

Mindenütt kapható!

A bécsi vadászati kiállításán arany éremmel kitüntetve

TALÁLÓS O O O KÉRDÉS

Miért apróhirdetés

az apróhirdetés?

mert néhány

APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak ha az ember

mindenféle állást

kinál vagy keres,

mindenféle terményt

kinál vagy keres,

lakást

kinál vagy keres,

mindenféle butort

kinál vagy keres,

mindenféle ipari cikket

kinál vagy keres,

a legkülönbözőbb

apróbb dolgokat

kinálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el

Olvasóközönségünk ezer meg ezer

esetben hálásan emlékezik meg arról,

hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálat** és

kereslet nagyarányu forgalmát.

Azért ne tessék habozni

a mikor csak a legcesekélyeb szük-

ség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a

„Székely-Udvarhely“-ben.

Apró a hirdetés,

apró a költség!

Udvarhelyvármegye Nemes Csala-

ladjai. Szerkesztette: Pálmay József.

Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart

kapható; **Betegh Pál** könyvkiadónál

Székelyudvarhelyt, E diszesen kiállított, az egyes családok címereivel

illusztrált mű, igen becses család-

történelmi adatokat tartalmaz

ÉRTESSÍTÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak mellett kiárusítom.

Szükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

Kész blousok és gyermekruhák.

Kész aljak és kostümök mélyen leszállított árakban kaphatók.

Betegh Pál villam-motores könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt.